



BÄFVERNYTT

2009

September

NUMMER 42

Bussresan till Häxberget 7:e juni.



Foto: Örjan Öberg

(Närmare 30 av föreningens medlemmar följde med på vår resa.)

Ur Ivan Johnsons bok:

Skogs medeltidskyrka, en
berättelse om kyrkan, händelser och människor

ÖVRIGT: läsarnas egna inskickade material, Om Dals
Sågverk, m.m.....

STYRELSE

Ordf. Peter Sjölund 0611- 613 00
ordf@harnoforskare.se

V.Ordf. Björn Thunberg 0611- 136 69
viceordf@harnoforskare.se

Kassör Agneta Olofsson 0611- 221 85
kassor@harnoforskare.se

Sekreterare Rigmor Öberg 0611- 221 88
sekr@harnoforskare.se

Ledamot Örjan Öberg 0611- 221 88
orjan@harnoforskare.se

Ledamot Ann Bitterlin 070-980 33 52
ann_b@harnoforskare.se

Ledamot Ronny Norberg 070-693 81 77
ronny@harnoforskare.se

REVISORER

Samankall. Sören Hillblom 0611- 102 21
soren.hillblom@harnoforskare.se

Björn Nilsson 0611- 271 85
bjorn.nilsson@harnoforskare.se

Hans Söderholm 0611- 184 82

VALBEREDNING

Samankall. Roland Ek 0611- 600 81

Lennart Björklund 0611- 179 86

Birgit Hallin
benny.hallin@telia.com

KLUBBMÄSTARE

Kerstin Nilsson 0611- 146 85

Roland Nilsson 0611- 146 85

Astrid Westerlund 0611- 51 13 52

RED.KOMMITTÉ

Björn Thunberg 0611- 136 69
viceordf@harnoforskare.se

Agneta Olofsson 0611- 221 85
kassor@harnoforskare.se

REDAKTÖR

Anders Tidén 0611- 55 07 26
redaktor@harnoforskare.se

Eller skicka via vanlig post:
Fagottgatan 21, 871 61 Härnösand

ANSVARIG UTGIVARE

Peter Sjölund 0611- 613 00
ordf@harnoforskare.se

ANSVARIG FÖR HEMSIDAN

Webmaster@harnoforskare.se

Sista Manusdag

För nästa nr. är
den 1:a dec 2009

Från ekonomiskt kaos till ordning och reda.

Släktforskarrörelsen är stor i Sverige. Sveriges Släktforskarförbund har idag mer än 200 medlemsföreningar med tillsammans över 70.000 medlemmar. Vi är en gedigen rörelse.

Tyvärr har vårt släktforskarförbund under ett antal år haft en ledning som varit helt oförmögen att hantera ekonomin. Från en stabil ekonomi år 2000, med ett kapital på mer än 5 miljoner, backade man år efter år till att förra året nästan ha förbrukat hela kapitalet. Stora lokaler i centrala Sundbyberg, ett stort antal anställda och många vidlyftiga projekt grävde djupa hål i ekonomin och trenden pekade faktiskt mot konkurs, när förbundet för ett år sedan valde en ny ordförande. Ted Rosvall gick och Barbro Stålheim tog över.

Jag är nyligen hemkommen från 2009 års förbundsstämma i Falköping och vilken skillnad mot föregående år! Där vi de senaste åren fått ta del av redovisningar med idel röda siffror och stämman bjudit på långa infekterade debatter fick vi

nu se ett positivt bokslut, en budget i balans och inte en enda debatt med höjda röster. Sveriges Släktforskarförbund har fått grepp om ekonomin igen och kan sakta börja bygga upp en stabil verksamhet. Vår nya ordförande Barbro Stålheim må sakna sin företrädares stora svada och visioner, men hon har skapat ordning och reda i förbundet.

Jag hoppas detta borgar för att förbundet kan fortsätta ge oss släktforskare värdefulla resurser som CD:n "Sveriges Dödbok", internetforumet "Anbytarforum", tidningen "Släkthistoriskt Forum", "Släktforskarnas årsbok" och ett antal nya databaser framöver.

Men, som alltid, det mest spännande materialet finns fortfarande inte på nätet eller på någon CD-skiva. Det finns på hyllorna i arkiven och bara väntar på att du ska hitta det!

Peter Sjölund



Redaktörn har ordet

Jag hoppas att alla ni medlemmar har haft en bra sommar, med hyfsat väder och inte en massa regn?

Själv har jag haft fullt upp med hus/fritidshus och att familjen ska få mig en stund för sig själv. På släktforsknings fronten har jag inte hunnit med mig själv och jag antar att jag inte är ensam om att känna så.....

Jag skulle vilja be er medlemmar att fundera på 2010, som ju kommer med stormsteg. Styrelsen har i alla fall börjat att planera.

Vadå undrar säkert ni nu?????

Härnösands Släktforskare firar 20 ÅR!!!!

Pompa och ståt, vad ska vi hitta på måntro?????

Det finns många idéer i styrelsen, men vi övriga medlemmar MÅSTE bidra med både mental tanke och fysiskt arbete för att detta stora jubileumsår blir minnesvärt.

Nog med ord om 2010, nu har vi närmast i september den första föreläsningen på landsarkivet om Skogsfinnarnas historia.

Tisdagen den 22:a september kl.18:00, föreläser Fil Dr Maud Wedin från Falun i detta ämne.

Välkomna

Anders Tidén

Text: Rigmor Öberg

Foto: Örjan Öberg

Utflykten till Häxberget söndagen 7/6-09.

En solig försommarsöndag begav vi oss i buss upp till Häxornas område i vårt län.

Vi hade en trevlig stund på bussen tillsammans med Margareta Grafström och Peter Sjölund som berättade om människor och om händelser som inträffat i förgångens tid längs färdvägen upp till Sandslån.

Då vi kom dit möttes vi av Ivar Lundin som välkomnade oss till Häxmuseet.

Vi gick runt och lyssnade på Ivar som på ett engagerat sätt delgav oss kunskaper om vår historia.

Han berättade om en av kvinnorna, Forsefinnen Margareta, som hade kommit till Forseä med sin far. De kom från Österbotten i Finland och tog sig över Kvarken en vinter.

Hustrun och mamman skulle komma efter med en ko men kom aldrig fram. Margareta gifte sig och fick barn. Men hon började få anmärkningar på sig och betraktades som farlig. Detta för hennes kunskaper om växters möjligheter att bota och lindra nöd.

Prästerna Hans Wattrangius och Laurentius Hornaeus blev häxjägare. "En trollkvinna skall du icke låta leva" enligt 2:a Mosebok 22:a kap. 18:e vers. De skulle stenas. "Trollkvinno" var mest utsatta.

Kunskapen om att peka ut dessa kvinnor sades två gossar som gick på gymnasiet i Härnösand ha. De stod i kyrkgången och pekade ut dem som var trollkona.

Man trodde sig kunna se "Stigma Diabolis", dvs Djävulsmärket, i deras panna.

Vid ett tillfälle pekade de ut prästens fru men fick en hurril tillbaka och fick be om ursäkt inför prästen.

Men för Margareta gick det sämre. Hon blev anklagad för att ha gylat med djävulen och ha rensat lungen för att göra sig vän med den onde.

I väntan på rättegång fick de anklagade tillbringa tiden i en fängelsehåla som tidigare hade varit en jordkällare.



Men ännu tvista de lärde om var den låg! Vi tittade in i en jordkällare som man tror var fängelsehålan och är utmärkt som sådan på en karta.

Rättegången pågick i 3 veckor. Domaren ställde frågor till Margareta men hon svarade ej för hon kunde inte det svenska språket. Hon började slå runt med sina käppar men blev snabbt tillfångata av män som högg runt med knivar.

Den 5/10 1674 föll domen och den 1/6 1675 skedde avrättningen på Häxberget.



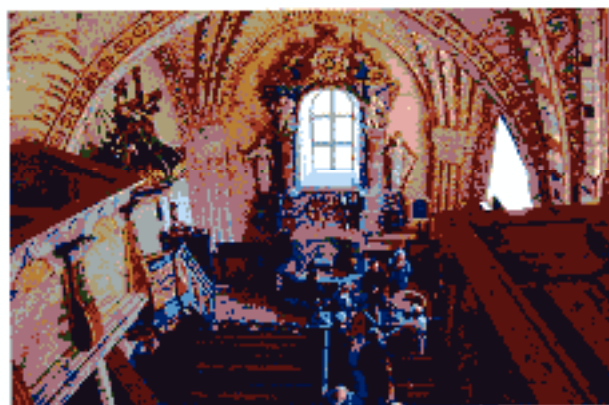
Ivar berättade att de fotvandrade upp till berget och under vandringen sjöng de psalmen "Vår Gud är oss en väldig borg..."

Margareta stödde sig på sina kryckor och väntade lugnt och värdigt på sin död, då bilen faller..... Sonen stiger fram och hämtar hennes kläder och för dem hem till deras pörte i Forsed.

Hon anade sitt livs öde kan man förstå på den lapp som hon lämnat efter sig instucken i en stövel. Hon var en av de 69 kvinnor och 3 män som avrättades Pingsten 1675.

Vi besökte Torsåkers kyrka och blev välkomnad av Göran Nordkvist. Han berättade om de vackra målningarna i kyrkan. Bänderna hade fått hjälpt till med material för att kyrkan skulle uppföras. Göran berättade om målningarna och vad man kunde läsa ut av dem.

Sista besöket för den här gången var till Ytterlännäs gamla kyrka.



Där mötte oss Karin Skoglund på kyrkbacken och sjöng gamla sånger för oss. Vi gick in i kyrkan och först mötte oss den ursprungliga kyrkporten från 1200-talet. På dörren finns ett romanskt lejonhuvud som vaktar över den tunga smidda nyckeln. 1400-talets målningar har aldrig kalkats över.

Gullessons Maria med Jesusbarnet, en träskulptur så väl bevarad från 1500-talet ler förmöjt åt besökarna. Kyrkans bänkar och läktare skimrar i 1700-talsfärger som guldockra, koboltblått och engelskt rött. I altartavlans senrokoko öppnar sig ett fönster där ljuset från öster flödar in...

Vår årliga utflykt var avslutad och bussresan hem var lika intressant med så skickliga entusiaster som Peter och Margareta som fortsatte guida oss i Ångermanlands sköna landskap där så många berömda människor bott och verkat.

Tack, för en trevlig och intressant resa! Ett särskilt tack till Ronny som har varit ansvarig för resans planering.

Nu väntar sommar och semester och till hösten träffas vi igen för nya möten och intressanta föredrag.

TREVLIG SOMMAR!

Rigmor.



"Vår guide Ivar Lundin framför minnesstenen vid avrättningsplatsen. De dödsdömda blev först avrättade genom halshuggning varefter kropparna brändes på bål. Resterna samlades sedan ihop och sänktes i en närbelägen sjö"

Text: Lars Högberg

Kartor berättar Härnösands historia

Under vintern 2008-09 har IOGT-NTO i Härnösand under ledning av Per Näsström bedrivit en studiecirkel om Härnösands historia. Under arbetets gång har det samlats en del material om Härnösand som kan ha intresse för andra hembygds- och släktforskare. Vi tänker presentera ett urval ur detta material i en serie artiklar i Bäfvernytt.

Härnösand är en gammal stad och i våra arkiv finns mycket material samlat. Här tänker vi visa några sammanställningar av historiska kartor från viktiga tidpunkter i stadens historia och förteckningar över de borgare som ägde hus och mark inom staden.

De första kartorna visar staden och omgivningarna år 1650, stormaktstiden. De bygger på stadskartor från 1637-1648 samt ett förslag till stadsplan från 1652 och även på en karta över Bondsjö by från 1639. Stadsplanen var ett försök att reglera staden i en rutnätsplan, vilket dock inte kom till stånd. Gärdstomterna var tänkta att fördela på de dåtida borgarna enligt förteckningen. Reservation för svärästa namn! Strandlinjen är rekonstruerad från moderna kartor. Prickad linje visar dagens strandlinje. Kartorna har kompletterats med kända gravhögar och förmodade vägdragningar.

Det är detta år, 1650, man kan säga att Härnösand etableras som Norrlands Athen. Vi blir stifts-, residens-, gymnasie- och varvsstad. Kartorna visar en mycket liten stad som följer stranden med långa rader av sjöboddar, som ger ett intryck av ett stort fiskeläge.

Kyrkan ligger på en höjd ovanför bebyggelsen. Ett tullstaket omgärdar staden och därutånför bedriver stadens borgare jordbruk på jordlotter, vretar, som man bryter upp på stadens skogsmark. Observera att vi ännu inte fått broförbindelse med fastlandet.

Redaktörs ord!

Tyvärr får jag beklaga att de kommande bilder över Härnösand -1650, ej är av bra bildkvalitet. Tekniken har inte riktigt hängt med, samt tidsbrist.

Dessutom har jag valt att inte publicera namnlistor som finns för dessa kartor, p.g.a att de kräver mycket redigering och genomgång.

Personligen har jag gått igenom materialet som Lars Högberg lämnat mig och det är mycket intressant. Det är kartor för - 1650, -1721, -1809, -1867 och det finns långa namnlistor.

Jag uppmanar alla som har intresse av Härnösands Historia och dessa kartor att kontakta Lars på 070-32 38 7 34 eller Per Näsström.

Hoppas på överseende med bildkvalitén.

Med vänliga hälsningar

Redaktörn





I nr 37 av denna eminenta tidning visade Örjan Öberg en bild tagen under byggandet av disponentvillan till Dals sågverk. Han har nu hittat en artikel om detta sågverks historia som han här återger.

OM DALSSÅGVERK!

I samband med Ramviks sågverk har som bekant Dals sågverk tillkommit genom ägarna bröderna Frans och Seth Kempe och förvaltaren Gustav Hedberg som beslutade att sälja Ramvik och överflytta hela sågen eller rörelsen till Hornön mitt över älven i Nora socken.

Där uppfördes en ångsåg 1884 på tre ramar med en skeppningskapacitet på 4000stds.

Vid Humleviken på Hornö byaägor förvärvades markområde härför. Aktiekapitalet angavs till 400.000 kronor lägst och 600.000 kr högst.

Förvaltare Gustav Hedberg den av de tre som skulle fungera som förvaltare även här hade tidigare varit ägare till Näske sågverk i Nätra och sedermera övertagit den lediga tjänsten efter disponent Lindeberg som disponent för Mo & Domsjö AB i Örnköldsviksdistriktet. Han är vida känd som industriman.

Som förvaltare på NyaDal inträdde Åke Belfrage tidigare anställd vid Björkå AB. Disponent och chef för sågverket var konsul Frans Kempe fram till år 1887 då brodern Seth övertog befattningen. Ett hyvleri anlades även i anslutning till sågen med två maskiner och två klyvsågar.

PÅ EXPORT

Skeppningen utgjorde år 1897 till 5.500 stds hyvlat virke. Sågen brann 1902 men uppfördes på nytt. Tre år senare uppfördes en kolugn med reningsverk som ägde bestånd fram till 1921 då den nedlades. Här utvanns tjära och terpentiner som också gick på export.

1907 bildade Belfrage ett konsortium och köpte Sandö sågverk där grosshandlare Seth Kempe också varit chef. Köpet var en följd av den beryktade konflikten vid Sandö och NyaDal 1907 då Kempe inte ville vara med längre genom nederlaget med arbetarna efter föreningsrättsstriden. Sandö köpta alltså även Dals verket och som chef

och disponent utsågs Åke Belfrage. I styrelsen återfanns även disp Axel Kjellström Salsåker, disp Axel Sahlberg Strömnäs, ryttmästare Wallenberg och häradshövding Valter Ahlqvist.

MODERNT SÅGVERK

Disp. Belfrages huvuduppgift blev nu Sandö bolaget som han utvecklade på ett storartat sätt. Förvaltare på Nyadal var i många år Leopold Dyberg som sedermera efterträddes av disp J.L. Ekman och disp H.C. Billmark. När Sandö AB i samband med Belfrages frånfälle år 1916 såldes till Strömnäs AB följde givetvis även Dals sågen med i köpet och sågverken utrustades med moderna maskinella förbättringar så att år 1927 producerades 10.000 stds trävaror. Hyvleriets produkter inberäknade.

EN EXPLOSION

Nyadal var nu ett modernt sågverk efter den tidens anspråk. När Strömnäs fick kännning av kriserna som drog fram över landet beslöts år 1931 att lägga ner Nyadal. Då inträffade den häftiga ångpanneexplosionen då ångpannehuset demolerades fullständigt. Explosionen var en följd av torrkokning av ångpannorna. På grund härav togs denna ödeläggande händelse som officiell förväning att lägga ner industrin i Dal.

Maskinutrustningen för hyvleriets flyttades över till Strömnäs på Nyadal avvecklades driften totalt. Belfrages herrgård brann ned till grunden, endast planteringar i herrgårdsparken med sina utsökta träarter.

De nedrutnade kajerna ger ett tragiskt belägg för sågverksnäringens nedgång.

I början av 1900-talet blomstrade sågen, det var liv i bygden, människorna hade arbete. Man hade bränsle vid sågen. Man hade bostäder. Föreningslivet var livligt och fackföreningen var vinsten av den segslitna konflikten 1907.

J. BOLJA

Ovanstående är en exakt avskrift av en artikel i Västernorrlands Allehanda 2 maj 1973. Hoppas det går att följa med i texten trots bristande kommativering.

Örjan Öberg

BOKTIPS.

I föregående nummer av denna tidning fanns under rubriken "Boktips från Örjan Öberg" bilder av två böcker.

Naturligtvis skulle det vara en text också. Av någon orsak ramlade den bort, men kommer nu här istället:

Är du intresserad av vikingatiden?

I så fall har jag tips på två intressanta böcker.

"Boken om vikingarna" av Catharina Ingelman-Sundberg.

Drygt 240 sidor fullspäckade med information om vikingarnas liv och leverne.

Utgiven på bokförlaget Prisma 1998, andra upplagan 2002. Är numera slutsåld från förlaget men det går att få tag på begagnade ex. för c:a 100:- på www.bokborsen.se.

"Vikingaliv" av Dick Harrison och Kristina Svensson. Utgiven 2007 på bokförlaget Natur och Kultur. 380 sidor intressant och fängslande läsning.

Bägge böckerna är skrivna av historiker och forskare och är alltså inga romaner som t. ex. "Röde Orm".

Den som läser dessa böcker får en mycket god insikt i vikingarnas vardag. Vad gjorde de egentligen under sina resor i öster- och västerled? Hur och varför började och slutade vikingatiden? Hur var det egentligen med upptäckten av Amerika och varför kallades det Vinland?

Raden av frågor kan göras lång. Du får alla svar i dessa böcker.

Örjan Öberg

DATORTIPS

Gratis bildbehandlingsprogram.

Många av oss har väl jobbat både med Photoshop och Photoshop Elements. Photoshop är ju ett proffsprogram i prisklassen 10.000:- medan Photoshop Elements är mera överkomligt för vanliga människor med ett pris runt tusenlappen.

Nu har jag hittat ett gratisprogram som är nästan lika bra som Photoshop Elements. På en punkt är det faktiskt bättre. Många av oss släktforskare har väl försökt göra en elipsformad markering av t.ex. ett ansikte i en gruppbild.

Men det blir aldrig riktigt bra för det går inte att styra exakt hur markeringen blir. Här kan du göra en exakt elipsformad markering genom att först göra en rektangulär markering som man kan bestämma exakt hur man vill ha den, sedan klickar man på verktyget för cirkulär markering och vips så har man en elipsformad markering med den rektangulära markeringens höjd och bredd.

Programmet hittar du här: http://pim.skolverket.se/information/om_pim/programvaror_i_pim/photo_filtre/

Det finns även en 28-sidig manual att ladda hem.

Örjan Öberg

Ur Ivan Johnsons bok:

"Skogs medeltidskyrka, en berättelse om kyrkan, händelser och människor"

Präst super sig ur predikstol och tjänst!

Det är tidigt på morgonen juldagen 1829. Runt om i vårt land samlas folket till julotta klockan sex; så även i Skogs kyrka i Ångermanland. I Skog blev det dock ingen julotte gudstjänst därav att församlingens präst, Erik Forssén, var så gravt berusad att en församlingsbo sade till honom att gå ned från predikstolen vilket han gjorde, varpå han ledades ut ur kyrkan efter att för övrigt först ha måsta ledas in av tvenne församlingsbor!

Denna i sig tragiska händelse jämte några tidigare förrättningar han genomfört i mycket berusat tillstånd, sedan han tillträdde tjänsten året förut föranledde tolv av socknens män att den 28 december 1829 i skrivelse till domkapitlet i Härnösand anmäla sin själasörjare och begära hans entledigande.

Skrivelsen är mycket berättande: *"Som vår församlings lärare och själasörjare, comminister Erik Forssén är för sjuklig förestå sin tjänst, dels ock vid samkväm och andra tillfällen så öfverlastar sig med starka drycker att både krafter och förstånd försvinner och som en lärare alltid bör föreläsa sina åhörare med dygd och redlighet samt nykterhet och aktning, så får vi nu istället höra och se olikhet och odygd och allrahelst som han på denna juledag varit så öfverlastad af starka drycker, att ingen Gudztienst af honom kunde förrättas utan Sockne männen måste ledsaga honom ut ur kyrkan, då han med sturskhet slet sig lös ur deras händer och blef liggande som ett oskäligt kreatur på Kyrkovallen, till dess hans egen dräng jämte nämndemannen Jon Pehrsson i Träsk honom hem i prästgården ¹ ledsagade. Och i brist af Gudztiensts förrättande måste några av Sochnemännen resa till Nora för att där*

hos Herr Pastor Brandell be honom att hålla Gudztienst i Skog och att de två efterföljande aflystes."

Togs ur tjänst. Kallas till biskopen på förhör. Avsattes i sinom tid

Forssén entledigades omedelbart efter det klagomålet kom till domkapitlet i Härnösand. Redan den 13 januari 1830 var han kallad till förhör inför biskopen Erik Abraham Almqvist och hela stiftsledningen. Därvid nekar han till det han anklagas för. Skyller på sjukdom och halka. Frågan förs till Nora häradsrätt som vid plenum den 8 mars 1830 ² i Kungsården, Bjärträ öppnade målet med att den ovan noterade skrivelsen till domkapitlet lästes upp. Därpå följde vittnesutsagor och möjlighet för Forssén att bemöta det som anfördes mot honom och hans tjänstutövning.

Ur de 35 sidor protokoll som finns (målet var uppe även vid ting den 16 november samma år) här i sammanfattande att satser och korta berättelser det väsentligaste utmynnande i den observerade frågan om han dömdes för hårt. Han syns ändock som kommer att framgå av egen utsago och styrkt av flera vittnesmål, ha burit på någon sjukdom; troligen fallandesot (=epilepsi). Nåväl, mot honom anfördes:

* att han redan när han kom till kyrkplatsen om juldagsmorgonen 1829 var så berusad att han inte mäktade gå utan måste ledsagas in i kyrkan av Jacob Jonsson i Ytterred och Jon Jonsson i Ro och att han in kommen i sakristian föll baklänges ³;

* att han uppkommen i predikstolen visade sig oförmögen predika varför Erik Olofsson i Sand bad honom gå ned ur den, vilket han gjorde;

* att han vid ett bröllop i Ytterred i juni föregående år varit "så full och oförmögen att han ej förmådde sjunga eller att läsa hvad för tillfället behöfdes utan hans fru till någon del

¹ Han bodde då på ett hemman i Ytterred som församlingen nyligen inköpt att brukas som prästgård.

² Landsarkivet, Härnösand, Nora tingslags dombok A Ia:26.

³ Vid denna tid fanns det ingen dörr utifrån till sakristian så för att komma dit måste man gå genom kyrkan. (Egen ingång först 1947).

göra det i hans ställe samt att han inte gav bruden sitt rätta namn Lisa Ersdotter utan kallade henne Martha Persdotter, gift med landbonden Jonas Sandström, vilket gaf till följd att Lisa Ersdotter blifvit till sina sinnen rubbad..."

*** att han vid ett gravöl i Sand allhelgonadagen genom fylleri och gräl hade måst bäras i släden och köras hem.**

Forssén uppger sig vara 40 år och att han sedan nio år lidit av fallandesot och att sjukdomen fortsatt efter ankomsten till Skog. Därtill att han lider av svår hicka, men icke av dryckenskap. Menar att det sammantaget förklarar ostadigheten när han går. Han anför att sockenmännen juldagen sökt göra honom uppbragd och att de otillbörligt faller påstående om fylleri. Så redogör han för sin predikan och att han, när han läste Fader Vår och kommit till femte versen, kyrkvaktaren Erik Herrskog ropade högt *"Det har Du läst en gång förut"* och förde åtskilligt buller och flera gånger ropat *"Gå dän; du skall slippa."*

På fråga av rättens ordförande hur mycket brännvin han förtärt juldagens morgon uppger Forssén *"sig på juldagsmorgonen blott förtärt en kask medan han ännu låg, tvenne supar till frukost och dessutom en sup halvsex på morgonen då han begav sig till kyrkan."*

Flera sockenmän replikerar att Forssén ej var sjuk; att han blev berusad efter fyra supar då han tog upp tiondet; att det inte var halt på kyrkval-len, som han påstod, och att när kyrkvaktare Herrskog ville att han inte skulle gå in i kyrkan sade: *"Jag går nu och vill ni inte komma, så gör vilke faen ni vill."*

Så följer ett tiotal såväl skriftliga som muntliga vittnesmål om hur den anklagade uppfört sig när han blev berusad. Förutom vid rent kyrkliga tillfällen så även när han med sin dräng körde runt i byarna att hämta sitt tionde. Han blev då av artighet, eller elakhet, bjuden på både en och flera su-

par i gård efter gård tills han måste hjälpas till fordonet och köras hem av drängen, som inte tyckte om det sätt som hans husbonde togs emot på i gårdarna. Kanske låg det något i det Forssén

anförde i sitt försvarstal, om att många församlingsbor gjorde allt för att misskreditera honom.

Församlingen hade inhämtat upplysningar om hansandel innan han fick tjänsten

Vis av de bekymmer den haft av företrädaren Nils Mallmins⁴ spritmissbruk, försökte de som dennes efterträdare att om möjligt få en nykter präst! Det sagda framgår av det yttrande bonden Gustaf Nordin i byn Norrland i Bjärträ gjorde i rätten när han hördes över hur han inhämtat upplysningar rörande Forssénsandel inför dennes beramade utnämning till komminister i Skog. Nordin berättade, att när det blev känt i Skog att han i början av december 1827 skulle resa till Fjällsjö marknad så fick han i uppdrag av tre namngivna män i Skog att i Junsele socken efterforska Forsséns leverne under hans tjänstetid där, samt att skaffa skriftligt betyg särdeles om han begått något fel. Efter att ha talat med folket i tre byar hade Nordin att konstatera, att ingen hade haft någon anmärkning mot nämnde Forssén.

Första rättegången slutar med att Forssén begär och får bordläggning av målet till kommande höstting. Anmäler att han till det instämmer tidigare nämnda kyrkvaktaren Erik Herrskog och bonden Erik Olofsson i Sand till laga ansvar för oljud i kyrkan juldagen, och Olofsson därtill för att ha ryckt honom i kappan.

Forssén försvarar sig utan framgång

Vid hösttinget den 17 november 1830 i - som vid vårtinget - Kungsgården, Bjärträ inlämnade Forssén en tre sidor lång inlaga varpå några vittnen lämnade upplysningar om honom eller mera rätt säga, uttalade sig till hans fördel. Sammantaget åtta sidor. Här i starkt sammandrag. Ur Forsséns inlaga först:

⁴ Mallmin avgick med döden 1825, 83 år gammal och utfattig efter att ha innehaft komministertjänsten sedan 1782. (Präst hade vid denna tid ingen pensionsdag utan livslång tjänst, ofta med hjälppräst mot slutet).

* att sockenskrivare Zetterström tvenne gånger sagt mig att det inte är värt att stå emot och föra process då jag är fattig men ingen konst för socknen;

* att jag aldrig varit berusad; noterar långvarig sjukdom;

* att han frågar om alla var nyktra i kyrkan och om Skogs församling är den nyktraste;

* att en del utfäst belöning för min tjänsts förlust redan innan jag kom till församlingen. Påtalar att han finner det högst besynnerligt i synnerhet att kyrkvärden Hans Pehrsson i Dahla, som synes så försiktig vid sammanskott, men emedan socknemännen överenskommit att sammanskjuta till mitt fall vad det må kosta, så vågar jag överlämna det hela till respektive domstols rättvisa prövning.

Forssén avslutar sin skriftliga inlägga med en vädjan slippa om så att betala rättegångskostnaderna *"det skulle åtminstone sätta en fördelaktig färg på saken i allmänhetens omdöme och till någon del lätta tyngden hos min olyckliga hustru och mina oskyldiga barn"*, varpå han till rätten överlämnar ett flertal intyg som han menar styrker att han lider av fallandesjuka (epilepsi).

Rörande intyg omtalade en lantmätare Jonas Borgström och hans hustru Margaretha i skrivelse att när den förstnämnde vid förrättning i Junsele den 16 juni 1826, då han gästade Forssén, denne fick ett anfall av fallandesot. Hustru Borgström skriver, att hon - troligen en söndag våren 1826 - sett honom drabbas av nyssnämnda sjukdom tvenne gånger och att han då var helt nykter.

Då Forssén inte kunnat anskaffa läkarintyg godtog rätten inte vittnesmålen.

Till sist hördes upplysningsvis kyrkvärden Hans Pehrsson och en Per Månsson, som omtalade att då de i januari 1830 skjutsade komministern och hans fru från Härnösand och kom till Oringebacken, fick de se en därming i komministerns hela kropp och speciellt i händerna i ungefär en kvart; symptom som han inte visade vid julottan. Dock och sedan en doktor Rehnström inte ville yttra sig, ville de nämnda männen inte lägga det sagda honom till last.

Tingsförhandlingen avslutas, Erik Forssén kämpar för sin heder och tjänst

Forssén erbjöds i laga ordning att yttra sig vilket han gjorde med att först påtala, att han inte som det kungliga cirkuläret av den 21 augusti 1786 föreskriver i den påbjudna undersökningen hörts av domprosten. Tar sedan upp den avoghet han upplever med krav på ersättningar från socknemän, beaktande de få tillgångar han ännu hade, om så blir skulle försätta honom, hans hustru och barn i ett ännu mera olyckligt och utblottat tillstånd. Slutligen tar han, för att inte verka, som han säger, vrång, tillbaka sin anmälan mot kyrkvaktaren Erik Herrskog och bonden Erik Olofsson för att ha fört oljud i kyrkan här aktuell juldag.

Åberopande det av Forssén anförda avstod de som anmält honom från krav på ekonomisk ersättning. **Tingsrättens ordförande konstaterade avslutningsvis, att rätten inte var behörig döma i målet** och att därför avskrift av protokollen över de två tingsförhandlingarna omgående skall insändas till kunglig befälningshavanden (landshövdingen) för vidareförande till Kungl.Majt.

Ett grymt avsked

Ärendet går vidare för att den 18 januari 1832 åter hamna i domkapitlet att slutföras. I dess protokoll i volym A1a:32 står att läsa

"I stöd af Kong. Majts Höga Utslag skall kontraktsprosten och Ledamoten af Kungliga Nordstjerneorden, Herr doctor Abraham Rehnström (i Nordingrå) anmodas att till sig kalla prästmannen Eric Forssén i Skog att uti några ad jungterade kontraktiles (inkallade vittnen såsom präster eller kyrkvärdar) närvaro uppläsande af Höghbenämnte utslag: affordra honom Prästebrefvet och fullmagten å Skogs Sacellearie (församling) med fullständiga tillika, att han ej vidare eger med någon presterlig Embetsförrättning sig befatta och icke heller få bära prästerlig dräkt."

Epilog

Här kläs prästen bokstavligt sett utav och ställs på bar backe, som det heter. Någon ekonomisk trygghet talas det inte om. Han hade dock att försörja förutom sig själv, sin hustru och fem minderåriga barn; med tiden sju. Var han med sin familj bodde efter tillträdet 1828 innan de vid slutet av 1829 syns ha flyttat in på det hemman i Ytterred församlingen i november det året inköpt till prästgård kan inte styrkas, därav att han inte förmodade att skriva in sig och de sina i församlingsboken vare sig vid ankomsten 1828 eller i Ytterred. Från gården därstädes blev han dock mer eller mindre vräkt fast han formellt skriftligen den 15 mars 1830 sade upp hyreskontraktet utifrån helt rätt, att bostadshuset var mycket undermåligt. Detta förhållande till trots och hans svåra ekonomiska situation därtill efter suspenderingen var sockenstämman mycket hård mot honom. Ett exempel på det är att hans genom ombud gjorda framställan om att få bo kvar i husets kammare avslogs den 21 mars 1830. Samtidigt krävde de tillbaka de två tunnor korn han erhållit utifrån deras beslut den 8 mars 1829!

Vem var då denne Erik Forssén? Jo, han föddes i ett bondhemman i Forsås, Resele den 8 september 1790. Den 8 oktober 1816 gifte han sig med Johanna Ulrika Frisendahl, född 1794 som dotter till prosten Daniel Frisendahl i Ragunda och hans hustru Kristina Sofia Unaea. Efter prästvigning 1814 var han en kort tid pastorsadjunkt i Ljustorp och sedan sockenpredikant i Junsele 1815-1828.

Efter Ytterred bosatte sig familjen i Herrskog och blev nu genom tjänstgörande vice pastorn Per-Erik Bylund inskrivna i församlingsboken. I Herrskog blev de kvar till åtminstone senhösten 1838 utifrån att deras sista barn **Anna Kristina** föddes där den 20 oktober. Troligen längre vad gäller mor och barn (se nedan). Anna Kristina blev för övrigt med tiden gift med en sjökaptan Nils Olof Berlin i Härnösand och avled i Gävle 28 november 1920. Makarna Forssén hade ytterligare sex barn; tre söner och tre döttrar.

Utän att på något sätt ta ställning till Erik Forsséns sätt att vara i Skog, måste man ändå få tycka att han och hustrun gjorde det bra som kunde behålla barnen och få se sina söner utbildade. Den äldste, **Erik Johan**, född 1821, blev med tiden rådman i Härnösand. Till honom flyttade från Herrskog i början eller mitten av 1840-talet modern Johanna Ulrika, som dog hos honom 26 oktober 1852. Med sig hade hon barnen; alltså hans syskon, **Margaretha Lovisa**, född 1827, sinnesvag; **Jonas Daniel**, född 1831, som blev lantmätare i Bjästa och hos vilken för övrigt fadern dog den 4 september 1866; **Carl-Olof**, 1834, död 1891 som lantmätare i Grundsunda. Äldsta dottern **Katharina Sofia** - född 1817 hade eget boende, ogift; död i Härnösand 1906. Återstår **Erika Johanna**, född 1819. Hon ingick äktenskap med stadsfiskalen, sedermera bankdirektören Hampus Arnell i Härnösand. Han dog 1887; hon 1893.

Fadern Erik Forssén då? Han återfinns inte som hustrun hos sonen i Härnösand. Känt genom Bygdén i hans Herdaminne över prästerna i Härnösands stift är att han var informator i Ullånger en tid. Hos vem eller vilka och när sägs dock inte. Öppen fråga är också på vilket sätt han ekonomiskt maktade klara sin och sin familjs uppehälle och sönerns studier? Att döttrarna inte syns ha fått någon utbildning låg i tiden.



Den 23:e mars år 1740 begravdes befallningsmannen Petter Bäcks änka Barbro Hammarhälf i Bäckland, Högsjö socken. Kvinnan med detta udda släktnamn har synnerligen intressanta anor, bland annat var hennes mormorsmor världens första kvinnliga diplomat. På denna skiva presenteras [anorna](#) och närmare 1.000 [ättlingar](#)

Bonde i Utanö från år 1595 och åtminstone intill år 1630. År 1639 synes han hafva varit död.
22 500 ättlingar.

En sammanställning av bönder o soldater i Ljustorp

Utdrag från tingsprotokoll i Nora tingslag 1700-1799
Nora Tingslags omfattar socknarna i Bjärrå, Skog o Nora samt fram till år 1757 även Högsjö o Gudmundrå

Gamla Bäfvernytt i pappersform!

Gamla tidningar kan finnas kvar, så var god och kontakta kassören via epost eller telefon, så kollar hon upp era önskemål.

En sammanställning av bönder o båtsmän i Stigsjö sn från år 1600 till 1800.

En sammanställning av bönder o båtsmän i Viksjö sn från år 1600 till 1800

En sammanställning av bönder i Häggdånger sn från år 1600 till 1800

Gymnasieskivan med gymnasister 1650-1840 finns för försäljning.

Kontakta Björn Thunberg för att köpa den.

Säbrå-skivan: Säbrobor 1543- 1844. Innehåller hemmanslängder, pigor o drängar, domboksutdrag och databas med 12.000 personer.
Kontakta mig på ao@genea.se

Arbetet med Laurentius Svenonis fortsätter också.

Som medlem har du rabatt då du köper någon av ovanstående CD-skivor.

Titta på sista sidan för korrekt prisinformation.

Kontakta styrelsen för mer detaljerad information

B Föreningspost

Avs:

Härnösands släktforskare
 Agneta Olofsson
 Kastellgatan 26
 871 60 Härnösand

Nya priser vid köp av CD-skivor på föregående sida.

Nora tingslag 1700-1799
 Ljustorpsbor 1500-1800
 Viksjö byar o gårdar 1600-1800
 Stigsjö byar o gårdar 1600-1800
 Barbro Hammerhälf

Dessa kostar 325 kr med porto (för medlemmar 225 kronor m porto)

Häggdånger 1600-1800

Kostar 375 kr m porto (för medlemmar 275 kr m porto)

Hemsöadel el Daniel Erssons ättlingar

Kostar 425 kr m porto (för medlemmar 325 kr m porto)

Säbråbor 1543- 1844

Kostar 525 kr m porto (för medlemmar 425 kr m porto)

Portot I-dagsläget 25 kr

Gymnasister 1650-1840

Kostar 200 kronor
